

UN AKINAKES DESCOPERIT LA LICHITIȘENI, COM. VULTURENI, JUD. BACĂU

DE

SILVIA ANTONESCU-IOVIȚĂ

Recent, în colecția Școlii generale din satul Lichitișeni, com. Vultureni, jud. Bacău, a fost identificată o spadă scurtă din fier de tip „akinakes”, descoperită cu câțiva ani în urmă pe teritoriul comunei menționate. Ca multe piese de acest tip și aceasta a fost găsită întâmplător, fără a se putea preciza locul și condițiile descoperirii.

Spada, a cărei lungime totală este de 53 cm *, se încadrează prin elementele sale caracteristice — garda cordiformă și bara transversală a minerului — în seria spadelor de tip „akinakes”, cu două tăișuri și bara transversală dreaptă. Lama „akinakes”-ului are tăișuri aproape paralele, iar secțiunea este lenticulară. Minerul, care face corp comun cu lama, are forma unei bare plate, dreptunghiulare. Partea superioară a piesei se termină printr-o tijă, în care este fixată bara transversală de formă dreptunghiulară, cu capetele rotunjite. Garda minerului este formată din doi lobi puțin asimetrici, cu umerii rotunjiți și înălțați. Fixarea lor s-a făcut prin batre la cald. Așa se explică faptul că marginile sînt mai bine prinse. Din cauza oxidării puternice, nu s-a putut distinge nici pe miner și nici pe garda pumnalului vreun eventual decor.

În ceea ce privește încadrarea cronologică a spadei de la Lichitișeni, întrucît nu dispunem de nici un fel de alte elemente de datare, ne vom sprijini doar pe considerații tipologice.

Ținînd seama de principalele părți constitutive, în special terminația minerului, exemplarul în discuție aparține tipului B, conform schemei tipologice concepute de C. Buzdugan pentru pumnalele hallstattiene tîrzii de pe teritoriul României¹. Aceste pumnale, caracterizate prin gardă cordiformă și bară transversală la miner, au fost datate de A. I. Meliukova, pe baza analogiilor cu pumnalele descoperite în necropola arhaică de la Olbia, în a doua jumătate a secolului al VI-lea î.e.n., datare pe care o consideră valabilă și pentru descoperirile similare din spațiul carpato-dunărean². Multe caracteristici ale tipului B se regăsesc și pe unele exemplare de la Ferigile, ceea ce l-a determinat pe A. Vulpe să presupună că majoritatea pumnalelor din spațiul carpato-dunărean se încadrează în același orizont cronologic, adică între 550—450 î.e.n., cu precădere în prima jumătate a intervalului³.

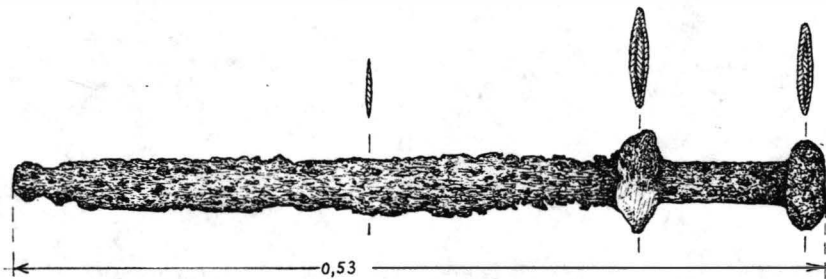


Fig. 1. Lichitișeni jud. Bacău. Spadă scurtă din fier, de tip „akinakes”.

* Dimensiunile celorlalte elemente caracteristice ale piesei înainte de restaurare sînt : lungimea lamei = 39,5 cm ; lățimea lamei sub gardă = 4 cm ; lungimea minerului = 12,5 cm ; lungimea barei transversale 5,8 cm ; lățimea maximă a minerului 2,5 cm ; lățimea lamei 2,5 cm.

¹ C. Buzdugan, *Cercetări arheologice*, MIRS, 2, 1976, p. 239—274.

² A. I. Meliukova, *Voorujenje skifov*, Moscova, 1964, p. 47—49.

³ A. Vulpe, *Necropola hallstattiiană de la Ferigile*, București, 1967, p. 58—61 ; și idem, *Dacia*, N.S., 21, 1977, p. 89.

După cum se vede, atît datarea propusă de A. I. Meliukova (pentru pumnalele din seria I, tipul I), cit și cea propusă de A. Vulpe, înclină spre doua jumătate a secolului al VI-lea î.e.n. Dintre spadele — „akinakes” din spațiul carpato-dunărean, cele mai apropiate ca formă de piesa prezentată aici sînt cele de la Năeni⁴, Zăicești⁵, unele exemplare de la Bîrsești⁶ și piesa descoperită în tumulul 9 (M5), de la Tigveni (Argeș)⁷. Ultima, a fost datată de către descoperitorii în secolul al V-lea î.e.n. Spada de la Năeni, pe de altă parte, prin contextul inventarului funerar, a fost datată mai larg în secolele V—IV î.e.n.⁸, datare pe care o considerăm ca plauzibilă și pentru exemplarul de la Lichitișeni.

Descoperirea de la Lichitișeni vine să îmbogățească repertoriul pumnalelor de tip „akinakes” cunoscute în Moldova, constituind și o contribuție la repertoriul arheologic al județului Bacău.

UNE EPÉE «AKINAKES» DÉCOUVERTE À LICHITIȘENI COMM. DE VULTURENI, DÉP. DE BACĂU

RÉSUMÉ

L'auteur présente une épée courte du type «akinakes» découverte par hasard à Lichitișeni, comm. Vultureni, dép. de Bacău.

L'épée est en fer, à deux tranchants et à barre transversale droite. Du point de vue typologiques, elle appartient au type B du schéma typologique conçu pour les exemplaires hallstattiens tardifs trouvés sur le territoire de la Roumanie. Par analogie aux découvertes similaires plus anciennes, comme celles de Năeni, Bîrsești et Tigveni, la pièce découverte à Lichitișeni peut être datée aux V^e—IV^e siècles av.n.è.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Lichitișeni, dép. de Bacău. Epée du type «akinakes», en fer.

⁴ A. Vulpe și V. Drâmbocianu, SCIVA, 32, 1981, 2, p. 187—189, fig. 12/1.

⁵ C. Buzdugan și G. Coman, SCIVA, 28, 1977, 2, p. 241, fig. 4/4.

⁶ S. Morintz, Materiale, 5, 1959, p. 359.

⁷ A. Vulpe și Eugenia Popescu, Dacia, N.S., 16, 1972, p. 86 și 110, fig. 13/2.

⁸ A. Vulpe și V. Drâmbocianu, *op. cit.*, p. 187—189.